

Abstrakt

Region je v současnosti jedním z nejfrekventovanějších pojmů společenskovedního diskurzu. V pojetí historické vědy přitom jde o teoretický a metodologický koncept, který má již z podstaty svého časoprostorového významu výrazný mezioborový přesah, zejména v kulturní geografii a sociologii. Tato práce se zabývá možnostmi jeho využití v historickém bádání aplikovaném na konkrétní příklad regionu Českomoravské vrchoviny. Práce mapuje dosavadní stav bádání a vývoj přístupů k regionu. Nejdůležitější koncepty, které lze v případě Českomoravské vrchoviny uplatnit, jsou potom podrobně představeny. Českomoravská vrchovina byla zvolena pro svou specifickou roli zaostalé vnitřní periferie, která v průběhu 20. století zformovala do podoby centralizovaného a institucionalizovaného moderního regionu, kraje Vysočina. Základním východiskem je přitom teorie Anssiho Paasiho o formování moderních regionů. Podle ní region během procesu svého utváření k institucionalizovanému a ohraničenému prostoru nenabývá jen fyzického tvaru, ale vyvíjí se také v dimenzi symbolické, vytváří se jeho identita. V neposlední řadě má region též proměnlivou sociální a ekonomickou charakteristiku. Vlivem tohoto formování se pak během 20. století proměňuje způsob, jakým je region vnímán – proměňuje se jeho role. Práce tak sleduje nejen územně správní proměny regionu, ale zachycuje i proces vytváření jeho identity, především vývoj, obsah a způsob označování a pojmenovávání regionu. Pozornost je věnována také otázce hospodářské a technologické modernizace regionu, jejím návrhům a skutečné realizaci, neboť i tyto projekty určitým způsobem refletovaly situaci regionu. Vývoj regionu je zachycen i z hlediska socioekonomického, prostřednictvím statistických údajů, které pomáhají dotvořit komplexní obraz proměny regionu během 20. století. Cílem práce tak bylo odhalit, jakých prostorových i symbolických dimenzí může region během svého formování nabývat, jaký je průběh tohoto procesu a jaká je dynamika formování jednotlivých dimenzí. Pozornost byla věnována rovněž způsobu, jakým se proměňují kritéria vnímání regionu, v případě Českomoravské vrchoviny proměna jeho role od zaostalé odlehle oblasti k strategické spojnici tradičních zemských center.